

ภาคผนวก ข

คำพิพากษาศาลฎีกาของไทยที่พิพากษาตามหลักกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “คดีคงมีปัญหาตามฎีกาของโจทก์ว่า โจทก์บรรยายฟ้องชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158 (5) หรือไม่ โจทก์บรรยายฟ้องว่า

“ข้อ 1. โจทก์เป็นภริยาของดาบตำรวจอนุสรณ์ เตชะเสน ซึ่งขณะมีชีวิตอยู่รับราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ข้อ 2. เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2543 เวลาใดไม่ปรากฏชัด เวลากลางวันหลังเที่ยง จำเลยทั้งสองได้บังอาจร่วมกันกระทำความผิดต่อกฎหมายอาญา กล่าวคือ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2543 เวลาประมาณ 22.40 น. จำเลยทั้งสองหลอกหลวงด้วยการวางแผนให้ดาบตำรวจอนุสรณ์ เตชะเสน ตายใจว่าไม่มีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้น โดยการชวนไปรับประทานอาหารว่างร่วมกันที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง ในอำเภอเขียงยืน สั่งอาหารเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ มานั่งดื่มกินกันจนได้เวลาประมาณ 01.00 น. เศษ ของวันที่ 20 มกราคม 2543 จำเลยทั้งสองได้ชวนดาบตำรวจอนุสรณ์ เตชะเสน ออกไปจากร้านเพื่อไปเที่ยวกันต่อที่อื่น เมื่อขึ้นรถยนต์ออกจากร้านอาหารไปโดยมีผู้เห็นเหตุการณ์ว่า ผู้ตายได้นั่งรถยนต์ไปกับจำเลยที่ 1 และมีรถยนต์คันที่จำเลยที่ 2 ขับขี่ตามไปด้วย โดยมุ่งหน้าไปทางจังหวัดขอนแก่น จนเมื่อเวลาประมาณ 2 นาฬิกา มีผู้ได้ยินเสียงปิ่นดั่งขึ้นประมาณ 5 นัด จากรถคันที่จำเลยที่ 1 กับดาบตำรวจผู้ตายนั่งไปด้วยดังกล่าวนั้น เกิดที่บริเวณริมตลิ่งแม่น้ำชีบ้านกอก มีผู้เห็นรถยนต์คันที่ผู้ตายนั่งมาขับออกไป และในเวลาเดียวกันมีผู้พบศพของดาบตำรวจอนุสรณ์ เตชะเสน นอนตายอยู่ที่ริมตลิ่งแม่น้ำชีบ้านกอกนั่นเอง

ข้อ 3. การที่ดาบตำรวจอนุสรณ์ เตชะเสน ถูกยิงตาย เป็นการวางแผนเตรียมการล่วงหน้า เพราะก่อนหน้าเกิดเหตุ จำเลยทั้งสองมีความไม่พอใจที่ผู้ตายเกิดเหตุทะเลาะวิวาทกับผู้อยู่ได้บังคับบัญชาของตนมาก่อน การที่จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของตนเองมาชักชวนไปรับประทานอาหารด้วยกันเป็นการทำให้ผู้ตายหลงเชื่อว่า ผู้บังคับบัญชาไม่ได้เอาเรื่องกับตนแล้ว จึงยอมไปไหนด้วยความไว้วางใจ ฉะนั้น การที่จำเลยทั้งสองร่วมกันฆ่าดาบตำรวจอนุสรณ์ เตชะเสน จึงเป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และทำให้ผู้ตาย ตามสมตามความประสงค์ของจำเลยทั้งสอง รายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงโจทก์จะกราบเรียนเสนอต่อศาลในชั้นพิจารณา

เหตุแห่งคดีตามฟ้อง ข้อ 2 และข้อ 3 เกิดที่ริมตลิ่งแม่น้ำชีบ้านกอก ตำบลหนองบัว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม...”

เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158 บัญญัติว่า “ฟ้องต้องทำเป็นหนังสือและมี (1).....(5) การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี” บทบัญญัติดังกล่าวกล่าวแต่เพียงว่าฟ้องของโจทก์ต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับเวลาและสถานที่อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควร

เท่าที่จะทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดีเท่าที่ส่วนรายละเอียดอื่นๆ เป็นเรื่องที่จะต้องไปว่ากันในชั้นสืบพยาน คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองในข้อหาร่วมกันฆ่าผู้อื่น โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (4) โดยบรรยายฟ้องเกี่ยวกับวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุไว้ในฟ้องข้อ 2 และข้อ 3 และบรรยายถึงมูลเหตุจูงใจที่ทำให้จำเลยทั้งสองกระทำความผิดว่า มีสาเหตุมาจากผู้ตายทะเลาะวิวาทกับผู้อยู่ได้บังคับบัญชาของจำเลยทั้งสอง จำเลยทั้งสองจึงได้ร่วมกันวางแผนชักชวนผู้ตายรับประทานอาหาร จากนั้นได้ชวนผู้ตายออกจากร้านอาหารเพื่อไปเที่ยวที่อื่น โดยในคำฟ้องได้ระบุว่าผู้เห็นเหตุการณ์ว่าผู้ตายนั่งรถยนต์ไปกับจำเลยที่ 1 มีจำเลยที่ 2 ขับรถยนต์ตามไปด้วย โดยมุ่งหน้าไปทางจังหวัดขอนแก่น และในขณะที่เกิดเหตุมีผู้ได้ยินเสียงปืนประมาณ 5 นัด มาจากรถยนต์คันที่จำเลยที่ 1 ขับซึ่งผู้ตายนั่งมาในรถยนต์คันดังกล่าว และเห็นรถยนต์ของจำเลยที่ 1 ขับออกไปจากบริเวณที่มีเสียงปืนและพบศพของผู้ตาย ณ บริเวณนั้นคือบริเวณตลิ่งแม่น้ำชีบ้านกอก ตำบลหนองบัว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม คำฟ้องดังกล่าวได้บรรยายพฤติการณ์ที่บ่งชี้ว่าขณะที่เกิดเหตุการณ์ฆ่ามีจำเลยทั้งสองเท่านั้นที่อยู่ ณ ที่เกิดเหตุ คนร้ายไม่มีทางที่จะเป็นผู้อื่น ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 วินิจฉัยว่าฟ้องของโจทก์ไม่มีรายละเอียดโดยชัดแจ้งเกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสองว่าร่วมอย่างไร ใครเป็นผู้ยิง และผู้ตายถูกยิงที่ส่วนใดของร่างกาย ด้วยอาวุธปืนชนิดใด ทั้งไม่มีข้อยืนยันว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันยิงผู้ตายนั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย มิฉะนั้นคดีที่ไม่มีประจักษ์พยานลงมีแต่พยานแวดล้อมที่บ่งชี้ว่าผู้ใดเป็นคนร้ายก็ไม่อาจนำคดีดังกล่าวมาฟ้องให้จำเลยรับผิดได้ เพราะไม่มีพยานรู้เห็นลักษณะหรือทำที่การยิงหรือวิธีการฆ่าของคนร้ายได้ เพราะไม่มีพยานรู้เห็นลักษณะหรือทำที่การยิงหรือวิธีการฆ่าของคนร้ายได้ ทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158 (5) ประสงค์แต่เพียงให้มีรายละเอียดพอสมควรที่จะทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาดีก็พอแล้ว เมื่ออ่านฟ้องของโจทก์โดยตลอด จำเลยทั้งสองย่อมเข้าใจได้ว่าโจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองว่า ร่วมกันฆ่าผู้อื่น โดยใช้อาวุธปืนยิงและไตร่ตรองไว้ก่อน ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษายกฟ้องโจทก์นั้นศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น”

พิพากษายกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 4 ให้ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิจารณาพิพากษาใหม่ตามรูปคดี

(ม.ล. ไกรฤกษ์ เกษมสันต์ – ฐานันท์ วรรณโกวิท – อภัยร หิรัญบุรณะ)

ชนมทิศา บัวทอง – ย่อ

วันทนี กิรติพิบูล – ตรวจ

หมายเหตุ

ปัญหาว่าคำฟ้องในคดีอาญาจะต้องบรรยายรายละเอียดอย่างไรบ้างนั้นตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันบัญญัติหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้ในมาตรา 200

มาตรา 200 (เนื้อหาของคำฟ้อง)

(1) คำฟ้องต้องระบุถึงตัวผู้ถูกฟ้อง (der Angeschuldigte) (ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันจะใช้คำว่า der Beschuldigte ที่หมายถึงผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดซึ่งมีความหมายกว้าง เมื่อผู้กล่าวหาว่ากระทำความผิดถูกพนักงานอัยการยื่นคำฟ้องก็จะใช้คำว่า den Angeschuldigten ซึ่งน่าจะแปลว่าผู้ถูกฟ้องและเมื่อศาลสั่งประทับฟ้องแล้วก็จะใช้คำว่า Angeklagter ซึ่งหมายถึงจำเลย) การกระทำที่ผู้ถูกฟ้องถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เวลาและสถานที่ที่กระทำความผิด องค์ประกอบความผิดตามกฎหมายและมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด นอกจากนี้ในคำฟ้องต้องระบุถึงพยานหลักฐาน ศาลที่พิจารณาคดีและทนายจำเลย ในการระบุถึงพยานบุคคล หากเป็นกรณีตามมาตรา 68 (1) ประโยคที่สอง, (2) ประโยคที่หนึ่ง การระบุแต่เพียงที่อยู่ที่สามารถส่งหมายเรียกพยานไปได้ก็ถือว่าเป็นการเพียงพอแล้ว ในกรณีที่พยานถูกระบุชื่อ ถ้าความเป็นตัวตนของพยานไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนไม่ควรที่จะถูกเปิดเผย การระบุถึงที่อยู่ที่สามารถส่งหมายเรียกให้พยานได้ก็ถือว่าเป็นการเพียงพอ ในกรณีที่ที่อยู่ของพยานต้องถูกปกปิดเป็นความลับ ให้นำหลักที่กล่าวไว้ข้างต้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

(2) นอกจากนี้ในคำฟ้องต้องบรรยายให้เห็นถึงผลของการสืบสวนสอบสวนที่สำคัญไว้ด้วย กรณีจะไม่ต้องระบุไว้ก็ต่อเมื่อคำฟ้องได้ถูกยื่นต่อผู้พิพากษานายเดี่ยวในคดีอาญา

คำอธิบาย

มาตรา 200 แสดงให้เห็นถึงภารกิจและโครงสร้างของคำฟ้อง (Funktion und Aufbau der Anklageschrift) มาตรา 200 มีไว้เพื่อที่จะทำให้ผู้ที่ถูกฟ้องรู้ถึงข้อกล่าวหาที่กล่าวหาตน (ภารกิจในการให้ข้อมูลข่าวสาร) (Informationsfunktion) และในขณะเดียวกันคำฟ้องก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงเนื้อหาของคดีที่ศาลจะต้องวินิจฉัยทั้งในแง่ข้อเท็จจริงแห่งคดีและในแง่ของตัวจำเลย (ภารกิจในการกำหนดขอบเขตของศาล) (Umgrenzungsfunktion)

คำฟ้องจะถูกยื่นต่อศาลแขวง-ผู้พิพากษานายเดี่ยวในคดีอาญา-หากเป็นกรณีตามมาตรา 25 พระธรรมนูญศาลยุติธรรม (GVG) หากเป็นกรณีอื่นจะต้องยื่นต่อผู้พิพากษาหัวหน้าคณะของศาลที่จะมีคำวินิจฉัยว่าจะประทับฟ้องที่ยื่นหรือไม่

เนื้อหาของคำฟ้องจะต้องระบุถึงรายละเอียดตาม (1) ประโยคที่หนึ่งและประโยคที่สอง รวมทั้งรายละเอียดตาม (2) ประโยคที่หนึ่งด้วย ในตอนท้ายของคำฟ้องจะมีคำร้องของพนักงานอัยการที่ขอให้ศาลมีคำสั่งประทับฟ้อง (มาตรา 199 (2) ประโยคที่หนึ่ง)

รายละเอียดที่ต้องระบุไว้ในคำฟ้องตาม (1) ประโยคที่หนึ่งถือว่าเป็นข้อสาระสำคัญของคำฟ้องซึ่งหากขาดรายละเอียดดังกล่าวหรือรายละเอียดดังกล่าวมีความบกพร่องก็จะเป็นผลให้คำสั่งประทับฟ้องของศาลเป็นไปโดยมิชอบด้วย

การให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวบุคคลของผู้ถูกฟ้องต้องชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้การฟ้องผิดตัวเกิดขึ้นไม่ได้และในกรณีที่สามารถระบุถึงผู้ถูกฟ้องได้จะต้องระบุถึงชื่อสกุล ชื่อตัว นามสกุล เดิมของหญิงที่ใช้ก่อนแต่งงาน (กรณีหญิงที่แต่งงานแล้วเป็นผู้ถูกฟ้อง) อาชีพ ที่อยู่ สถานภาพการสมรส วันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด และสัญชาติของผู้ถูกฟ้อง ในกรณีที่ผู้ถูกฟ้องเป็นผู้เยาว์ต้องระบุถึงชื่อและที่อยู่ของผู้แทนโดยชอบธรรมรวมถึงชื่อของนายจำเลยด้วย

คำฟ้องต้องระบุถึงการกระทำที่ผู้ถูกฟ้องถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดรวมถึงเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการกระทำความผิดซึ่งจะต้องบรรยายให้เห็นถึงลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์อย่างชัดเจนในกรณีที่ผู้กระทำผิดกระทำผิดหลาย ๆ การกระทำก็ต้องบรรยายให้เห็นถึงการกระทำความผิดแต่ละการกระทำที่แยกออกจากกันอย่างชัดเจนเวลาในการกระทำความผิดจะต้องระบุอย่างน้อยที่สุดก็คือช่วงเวลาที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น

ในคำฟ้องต้องระบุถึงองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายไว้ องค์ประกอบความผิดทั้งในส่วนขององค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายในจะต้องปรับให้เข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การบรรยายถึงการกระทำความผิดจะบรรยายอย่างกระชับเพราะเพียงเพื่อที่จะบอกหัวเรื่องในการสืบพยานเท่านั้นส่วนรายละเอียดของเหตุการณ์จะไปอยู่ในส่วนของผลของการสืบสวนสอบสวนที่สำคัญ

ถ้าเป็นไปได้การบรรยายถึงองค์ประกอบความผิดอาจทำอย่างง่าย ๆ ได้เช่น บรรยายว่าเป็นการพยายามกระทำความผิด ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหลาย ๆ การกระทำกระทำต่อผู้เสียหายคนเดียวจะต้องแยกแต่ละการกระทำความผิดออกจากกันให้ชัดเจน

ถ้าเป็นกรณีของการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดต่อเนื่องในประการแรกจะต้องพยายามที่จะบรรยายให้เห็นถึงการกระทำความผิดแต่ละการกระทำตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มิฉะนั้นก็ต้องบรรยายโดยจำกัดให้อยู่ในกรอบของช่วงเวลา ในกรณีที่ไม้อาจระบุถึงจำนวนครั้งของการกระทำความผิดได้ก็เป็นไปตามหลักยกประโยชน์ข้อสงสัยให้จำเลยที่ถือจำนวนครั้งนี้น้อยที่สุดเช่นในกรณีของการกระทำมิชอบในทางเพศแก่ผู้อยู่ในความปกครองเฉพาะในช่วงเวลาและความถี่ของการกระทำเท่านั้นที่ชัดเจน “อย่างน้อยสืบครั้งจากเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม 2004” เป็นต้น

ข้อเท็จจริงที่มีความสำคัญต่อผลในทางกฎหมาย (Rechtsfolgenrelevante Tatsachen) ปกติแล้วไม่จำเป็นต้องบรรยายมาในส่วนของการกระทำความผิด แต่ในทางปฏิบัติแล้วจะถูกบรรยายมาในส่วนของการกระทำความผิดด้วยเช่นเงื่อนไขตามมาตรา 21 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันหรือเงื่อนไขที่จะทำให้มีการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้จะถูกบรรยายมาด้วยเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีเงื่อนไขดังกล่าวอยู่ครบ

ในการบรรยายถึงองค์ประกอบของการกระทำความผิดนั้นจะต้องคำนึงถึงบทบัญญัติบางประการที่ตามความคาดหมายของพนักงานอัยการแล้วจะมีผลต่อการที่ศาลจะตัดสินว่าจำเลยกระทำความผิดด้วย (เช่นบทบัญญัติว่าด้วยการพยายามกระทำความผิด รูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด) เพราะว่าในทางปฏิบัติแล้วข้อเท็จจริงที่มีความเกี่ยวข้องกับผลในทางกฎหมายได้ถูกบรรยายไว้ในคำฟ้องด้วย ดังนั้นจึงต้องระบุงค์ประกอบตามมาตรา 21 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันหรือมาตรา 243 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันไว้ในคำฟ้องด้วย เป็นต้น

มาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดหมายถึงการระบุถึงการกระทำความผิดอาญาว่าเป็นความผิดฐานใดและต้องด้วยบทกฎหมายในมาตราใด เช่น การกระทำของผู้ถูกฟ้องเป็นความผิดอาญาฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 242 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน เป็นต้น

พยานหลักฐานจะต้องทำรายการแสดงไว้ซึ่งข้อมูลทั้งพยานบุคคลที่สำคัญและพยานที่เป็นสิ่งของที่สำคัญ (die wesentlichen persönlichen und sachlichen Beweismittel) ในกรณีของพยานบุคคลและพยานผู้เชี่ยวชาญจะต้องระบุชื่อและที่อยู่ของพยานตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 68 เฉพาะแต่พยานหลักฐานที่พนักงานอัยการเห็นว่าสำคัญเท่านั้นจะต้องถูกระบุไว้ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าแทนที่จะสืบพยานบุคคลแต่จะใช้วิธีการอ่านบันทึกที่พยานบุคคลดังกล่าวได้ทำบันทึกไว้ก็จะระบุแต่เพียงบันทึกดังกล่าวในฐานะที่เป็นพยานเอกสาร จากเหตุผลในการคุ้มครองพยานแทนที่จะระบุสถานที่อยู่ของพยานสามารถระบุสถานที่ที่สามารถส่งหมายเรียกพยานก็ได้ ในกรณีที่ความเป็นตัวตนของพยานจะต้องถูกปิดเป็นความลับก็สามารถระบุเฉพาะสถานที่ที่สามารถส่งหมายเรียกให้พยานได้เพื่อที่ว่าศาลและจำเลยจะได้รู้จากคำฟ้องว่าคำให้การของพยานที่ได้รับการคุ้มครองจะถูกนำมาสืบในชั้นสืบพยาน

ในส่วนที่สองของคำฟ้องจะระบุถึงผลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนที่สำคัญรวมทั้งข้อเท็จจริงที่จะมีผลในทางกฎหมายต่อตัวผู้กระทำความผิด ปัญหาว่าผลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนที่สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องระบุหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับว่าคำฟ้องได้ยื่นต่อศาลไหนหากเป็นคำฟ้องที่ยื่นต่อผู้พิพากษานายเดียว (ศาลแขวง) หรือศาลเด็ก (มาตรา 39JGG) ก็ไม่จำเป็นต้องระบุไว้ก็ได้ การระบุถึงผลของการสืบสวนสอบสวนดังกล่าวจะทำให้ผู้ที่ถูกฟ้อง ทนายจำเลยและศาล ได้รับทราบเกี่ยวกับสภาพของข้อเท็จจริงในคดี การใช้ดุลพินิจซึ่งนำหนักพยานหลักฐานและทุก ๆ ข้อเท็จจริงที่สำคัญอื่น ๆ ต่อการทำคำวินิจฉัย การระบุผลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนที่สำคัญที่ไม่สมบูรณ์ปกติแล้วไม่ถือว่าทำให้คำฟ้องไม่มีผลในทางกฎหมายและไม่ได้มีผลต่อความสมบูรณ์ต่อคำสั่งประทับฟ้อง

ข้อบกพร่องที่ไม่เกี่ยวกับภารกิจในการกำหนดขอบเขตของคำฟ้องแต่เป็นข้อบกพร่องที่กระทบเฉพาะแต่ภารกิจในการให้ข้อมูลข่าวสาร โดยหลักแล้ว ศาลไม่อาจที่จะปฏิเสธจะมีคำสั่งประทับฟ้องจากเหตุผลดังกล่าวได้เช่นกรณีที่พนักงานอัยการลืมนำหลักฐานมือชื่อในคำฟ้อง (OLG Duesseldorf wistra 1993, 352)

สิ่งที่จะต้องระบุคือข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงข้อสงสัยในการกระทำความผิดที่เพียงพอ (der hinreichende Tatverdacht) ข้อเท็จจริงของการกระทำความผิดที่มีความสำคัญไม่มาก เหตุการณ์ก่อนกระทำความผิดและข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของผู้ถูกกล่าวหาสามารถที่จะระบุได้เท่าที่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญการที่ระบุแต่ในทางรูปแบบเช่นแม้ว่าจำเลยจะปฏิเสธแต่ก็สามารถพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลยได้ด้วยพยานหลักฐาน ถือว่าเป็นการไม่เพียงพอ

ข้อเท็จจริงที่มีผลในทางกฎหมายต่อตัวผู้กระทำความผิดจะต้องถูกระบุไว้และในบางกรณีรวมถึงการแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด เพื่อใช้ในการกำหนดจำนวนเงินของโทษปรับว่าผู้กระทำความผิดควรจะต้องชำระในอัตราวันละเท่าใด (มาตรา 40 (2) ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน) การที่จำเลยเคยถูกลงโทษมาแล้วจะต้องถูกระบุเอาไว้ด้วย

ในทางปฏิบัติโดยหลักการแล้วการระบุถึงการถูกขังระหว่างสืบสวนสอบสวนจะถูกบันทึกไว้ในส่วนหัวของคำฟ้องในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเพื่อแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องเร่งการพิจารณาคดี คำร้องขอให้ขังจำเลยต่อจะรวมอยู่ในคำร้องขอให้ศาลสั่งประทับฟ้องพนักงานอัยการจะเซ็นชื่อในคำฟ้อง

ในกรณีที่คำฟ้องไม่ได้แสดงให้เห็นถึงภารกิจในการให้ข้อมูลข่าวสารและภารกิจในการกำหนดขอบเขตของศาล ศาลก็จะคืนคำฟ้องให้พนักงานอัยการไปซึ่งอาจจะเป็นกรณีที่คำฟ้องไม่ระบุถึงตัวผู้ถูกฟ้องอย่างเพียงพอรวมถึงไม่ระบุถึงการกระทำความผิดอย่างเพียงพอและไม่สามารถที่จะแก้ไขได้โดยการตีความจากผลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนอย่างสำคัญ ถ้าคำฟ้องที่ถูกนำกลับไปแก้ไขแล้วยังไม่ชัดเจนศาลก็จะคืนคำฟ้องกลับไปอีกในกรณีที่พนักงานอัยการปฏิเสธที่จะนำคำฟ้องกลับไปแก้ไขศาลก็จะปฏิเสธการประทับฟ้อง

ในกรณีที่ข้อบกพร่องของคำฟ้องไม่ได้รับการแก้ไขทั้งในชั้นไต่สวนมูลฟ้องและชั้นสืบพยาน คำฟ้องและคำสั่งประทับฟ้องจะไม่มีผลในทางกฎหมาย กระบวนพิจารณาจะต้องถูกยุติไว้ (Vgl. Wolfgang Joecks, Studienkommentar StPO, 2. Auflage 2008, มาตรา 200, หัวข้อ 1 ff)

จากหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันข้างต้นจะเห็นได้ว่าการที่ต้องบรรยายรายละเอียดต่างๆ ในคำฟ้องนั้นก็เพื่อที่จะให้จำเลยรู้ว่าตนเองถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอะไรเพื่อที่จำเลยจะสามารถต่อสู้คดีได้อย่างถูกต้อง (ภารกิจในการให้ข้อมูลข่าวสาร) และใน

ขณะเดียวกันเนื้อหาในคำฟ้องก็จะช่วยให้ศาลสามารถที่จะรู้ว่าศาลจะต้องค้นหาความจริงในเรื่องอะไรและจะต้องมีคำวินิจฉัยคดีในเรื่องอะไร (ภารกิจในการกำหนดขอบเขตของศาล) การที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158 (5) ประสงค์แต่เพียงให้มีรายละเอียดพอสมควรที่จะทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาดีก็พอแล้ว เมื่ออ่านฟ้องของโจทก์โดยตลอด จำเลยทั้งสองยอมเข้าใจได้ว่าโจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองว่าร่วมกันฆ่าผู้อื่น โดยใช้อาวุธปืนยิงและไต่รตรงไว้ก่อนจึงเป็นการวางหลักให้เห็นถึงภารกิจในการให้ข้อมูลข่าวสารของคำฟ้องได้เป็นอย่างดี

อนึ่ง ในส่วนของการบรรยายฟ้องในความผิดอาญาบางฐาน เช่น ความผิดฐานปลอมเอกสาร ปัญหาว่าหากไม่บรรยายข้อความที่ว่า “โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน” จะถือว่าเป็นคำฟ้องที่ไม่ชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158 (5) หรือไม่นั้น หากคิดจากหลักที่ว่าคำฟ้องมีภารกิจสองประการที่กล่าวไว้ข้างต้น ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าการไม่บรรยายฟ้องในส่วน “โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน” จะถือได้หรือไม่ที่จะทำให้จำเลยไม่เข้าใจว่าตนเองถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานใดหรือศาลจะไม่รู้หรือไม่ว่าต้องพิจารณาคดีในเรื่องอะไร คำตอบก็คงเป็นว่าไม่ใช่ การบรรยายฟ้องในความผิดฐานปลอมเอกสารที่ขาดข้อความดังกล่าว (“โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน”) จึงเป็นคำฟ้องที่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158 (5) นอกจากนี้หลักที่ศาลฎีกาวางไว้ใน การบรรยายฟ้องข้อหนึ่งก็คือ โจทก์ต้องบรรยายให้ครบองค์ประกอบความผิด ฟ้องความผิดฐานใดก็ต้องบรรยายให้ครบองค์ประกอบความผิดฐานนั้น ถ้อยคำที่ว่า “โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน” ไม่ใช่องค์ประกอบความผิดของความผิดฐานปลอมเอกสารหากแต่เป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำ ตามความเห็นของนักกฎหมายฝ่าย Common Law (จิตติ ดิงส์ทีย์ กฎหมายอาญาภาคสองตอนหนึ่ง พิมพ์ครั้งที่ 7, 2543, หัวข้อ 891) หรือเป็นเงื่อนไขในการลงโทษทางภาวะวิสัย ตามความเห็นของนักกฎหมายเยอรมัน (คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 9, 2549, หน้า 512) ดังนั้น หากศาลยกฟ้องโจทก์โดยอ้างว่าโจทก์บรรยายฟ้องขาดองค์ประกอบความผิดก็ไม่น่าจะเป็นไปตามหลักที่ศาลฎีกาเคยวางไว้

สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์